

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินในรูปนิคมสหกรณ์ : นิคมสหกรณ์
แม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พ.ศ. 2534-2538

ผู้วิจัย : นายแผ้วเกียรติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาเอก : เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
(รองศาสตราจารย์ประยงค์ สายประเสริฐ)
...../...../.....

ในการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึง อิทธิพลของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุในการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินในรูปนิคมสหกรณ์ของเกษตรกร สมาชิกนิคมสหกรณ์แม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล การถือครองที่ดิน สภาพการใช้ที่ดินของสมาชิกในเขตจัดที่ดินของนิคมสหกรณ์แม่สอด จังหวัดตาก บ้างปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน คลองส่งน้ำ ไฟฟ้า ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจนเป็นสาเหตุให้สมาชิกนิคมสหกรณ์แม่สอดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิการถือครองที่ดิน ที่ได้รับจัดสรรจากนิคมสหกรณ์แม่สอด ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนอกจากจะไม่ถูกต้องตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของรัฐแล้ว ยังอาจนำไปสู่ผลกระทบประการอื่น ๆ อีก เช่น การบุกรุกแผ้วถางป่า การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทไปสู่ชุมชนเมือง เป็นต้น

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการสัมภาษณ์ตามข้อกำหนดจากแบบสอบถามโดยสัมภาษณ์จากสมาชิกนิคมสหกรณ์แม่สอดทั้งหมด ที่มีการเปลี่ยนแปลงสิทธิการถือครองที่ดินในช่วงปี พ.ศ. 2534-2538 จำนวน 115 ครอบครัว และข้อมูลทุติยภูมิจากกองสหกรณ์นิคม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นำมาวิเคราะห์ และแปลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการคำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score) ของระดับปัญหาและอุปสรรค

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความรู้ของสมาชิกในเรื่องอยู่ในช่วงระดับเดียวกัน มีรายได้หลักจากการเกษตร พืชผลหลักคือ ข้าวโพด ถั่วเหลืองและข้าว สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะยากจน จำนวนผู้ไม่มีเงินได้ในครัวเรือน สูงถึงร้อยละ 32.5 สำหรับการสร้างปัจจัยพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า การขุดสระน้ำ สำหรับกักเก็บน้ำซึ่งเป็นบริการสาธารณะของรัฐ ในเขตนิคมสหกรณ์แม่สอด ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก แหล่งน้ำที่สำคัญเพื่อใช้ทำการเกษตรยังต้องอาศัยน้ำฝน สภาพของดินเป็นดินร่วนปนทราย และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา

สภาพทางเศรษฐกิจ สมาชิกขาดแคลนเงินทุนเพื่อทำการเกษตร เพราะสหกรณ์ไม่สามารถจัดหาแหล่งเงินทุนได้ตามความต้องการของสมาชิก ประกอบกับสมาชิกขาดหลักทรัพย์ในการค้ำประกันการกู้เงิน เนื่องด้วยพื้นที่ในเขตนิคมสหกรณ์แม่สอดไม่สามารถนำไปใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ได้ ส่วนขนาดพื้นที่ถือครองของสมาชิกมีจำนวนไม่เพียงพอเพื่อทำการเกษตร เพราะจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ต้องมีการจัดสรรที่ดินที่มีอยู่ให้กับบุคคลในครัวเรือนทำให้พื้นที่ทำการเกษตรลดลง ส่งผลไปถึงผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกมีจำนวนน้อยลง ทำให้ระดับรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในสภาพเศรษฐกิจที่สูงขึ้น สภาพพื้นที่และลักษณะของดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ต้องพึ่งน้ำฝนทางธรรมชาติเท่านั้น ในส่วนของรัฐไม่สามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ในเรื่องของการปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ

สภาพทางสังคม พื้นที่ในเขตนิคมสหกรณ์แม่สอด มีอาณาเขตติดต่อกับชายแดนประเทศพม่า ซึ่งมีปัญหาด้านการเมืองภายในประเทศ และมีการสู้รบกันระหว่างชนกลุ่มน้อย ต้องอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย มีการปล้นจี้ ทำให้ไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สมาชิกจึงต้องดูแลความปลอดภัยในครัวเรือนอย่างมากไม่ให้ความสนใจในเรื่องงานสหกรณ์เท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ของสมาชิกโดยส่วนของรัฐควรให้การศึกษาก่อนพื้นฐานต่อราษฎรให้เพิ่มมากขึ้น มีการสนับสนุนให้ราษฎรเพิ่มพูนความรู้สำหรับตนเอง ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและข่าวสาร เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้รู้จักการออมทรัพย์เพื่อใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน ตลอดจนควรจัดโครงการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือนของสมาชิก และจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับสมาชิกให้เพียงพอกับความต้องการมากที่สุด ในส่วนของสหกรณ์ควรส่งเสริมการระดมทุนภายในสหกรณ์ จัดหาแหล่งเงินทุนภายนอกจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อสมาชิกจะได้มีเงินทุนเพียงพอในการลงทุนทำการเกษตร สหกรณ์ต้องสร้างธุรกิจการรวมกันซื้อ รวมกันขาย ตามหลักการสหกรณ์ รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล สำหรับสมาชิกและบุคคลในครอบครัวตามสมควรต่อไป

ABSTRACT

Title : Transferring of land tenure in the form of land settlement cooperative : Mae Sod Land Settlement Cooperative, Mae Sod District, Tak Province (1991 - 1995)

By : Mr. Pakeadti Davahastin D' Ayudhaya

Degree : Master of Science (Cooperative Economics)

Major Field : Cooperative Economics

Chairman, Thesis Advisory Board :.....*Prayong Saiprasert*.....

(Associate Professor Prayong Saiprasert)

....*7*..../*August*/...*1997*...

This research investigated the social and economic factors that affected transferring of land tenure in the Mae Sod Land Settlement Cooperative, Mae Sod District, Tak Province. These factors included personal characteristics of the members, land tenure, land uses and infrastructure such as road, electricity and irrigation. Aside from distorting the government's policy the transfer of land tenure of the members in the Mae Sod Land Settlement Cooperative has caused other social and environmental consequences such as encroachment of forests and labour migration.

The analysis employed both primary and secondary data. All members of the cooperative who transferred their land tenure during 1991 to 1995 were interviewed. This has amounted to 115 families. Secondary data was gathered from the Land Settlement Cooperative Division, the Cooperative Promotion Department and the Public welfare Department. The data was analyzed by using various statistics such as percentage, mean, standard deviation and weight mean score.

Based from the interviews, it was found that most members had, on average, received primary education (grade 4-6). The main income came from agriculture, most of which was from maize, soybean and rice production. Most families were still poor. Infrastructure such as road, electricity and irrigation were insufficient. Most of agricultural land was in the mountainous regions with sandyloam soil texture and were non-irrigated.

Members had not received sufficient credit due to the limited cooperative loans and availability of capital to guarantee loan security, and the agricultural land allocated to each family was relatively small. These factors, together with poor biophysical environment, had resulted in inadequate family incomes.

Regarding the social factors, insecured lives and assets seemed to be the major problem. Since the Mae Sod Land Settlement Cooperative is on the borderline with Myanmar, the cooperative members had often been threatened by social and political turbulence and an influx of refugees across the border.

Several recommendations were obtained from the study. Improved education for the members is obviously essential to increase the members' skill and initiatives. Savings and income - generating activities should also be promoted. The cooperative itself should emphasize in seeking more loans for members. Expansion of buying and selling business and the policy regarding the welfare of its members should also be seriously considered.